

MEESTER & JUF

5 oktober

Inleiding

In de serie 'beroepen' voor de middenbouw gaat deze lesbrief over de leerkracht, de meester, de juf en ook nog een beetje over al die anderen, waarvan kinderen wat leren. Leren is zo oud als de mensheid zelf, maar dat geldt niet voor de school en het beroep van de professionele leerkracht.

De 'Week van het onderwijs' en daarinbinnen de 'Dag van de Leraar' is de aanleiding om de lesbrief te koppelen aan 5 oktober. In het buitenland staat de dag bekend als Teacher's Day.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar).

Doelstellingen

- Leerlingen leren over het beroep leerkracht
- Leerlingen leren over 'leren'
- Leerlingen weten iets over leren voor het ontstaan van de school
- Leerlingen leren over het beroep 'leraar'

Vakken en kerndoelen

Leergebiedoverstijgende kerndoelen

Werkhouding

- 1 De leerlingen hebben belangstelling voor de wereld om hen heen en ze zijn gemotiveerd deze te onderzoeken:

b: ze kunnen relevante informatie zoeken en deze gebruiken;

c: ze hebben plezier in het leren van nieuwe dingen.

Sociaal gedrag

- 5 De leerlingen leveren een positieve bijdrage in een groep:

a: ze gaan respectvol met de anderen om;

d: ze durven in de groep voor hun eigen standpunt uit te komen;

Geschiedenis

Domein D: historisch besef

- 11 Leerlingen kunnen perioden en gebeurtenissen uit de geschiedenis op een tijdsbalk plaatsen;

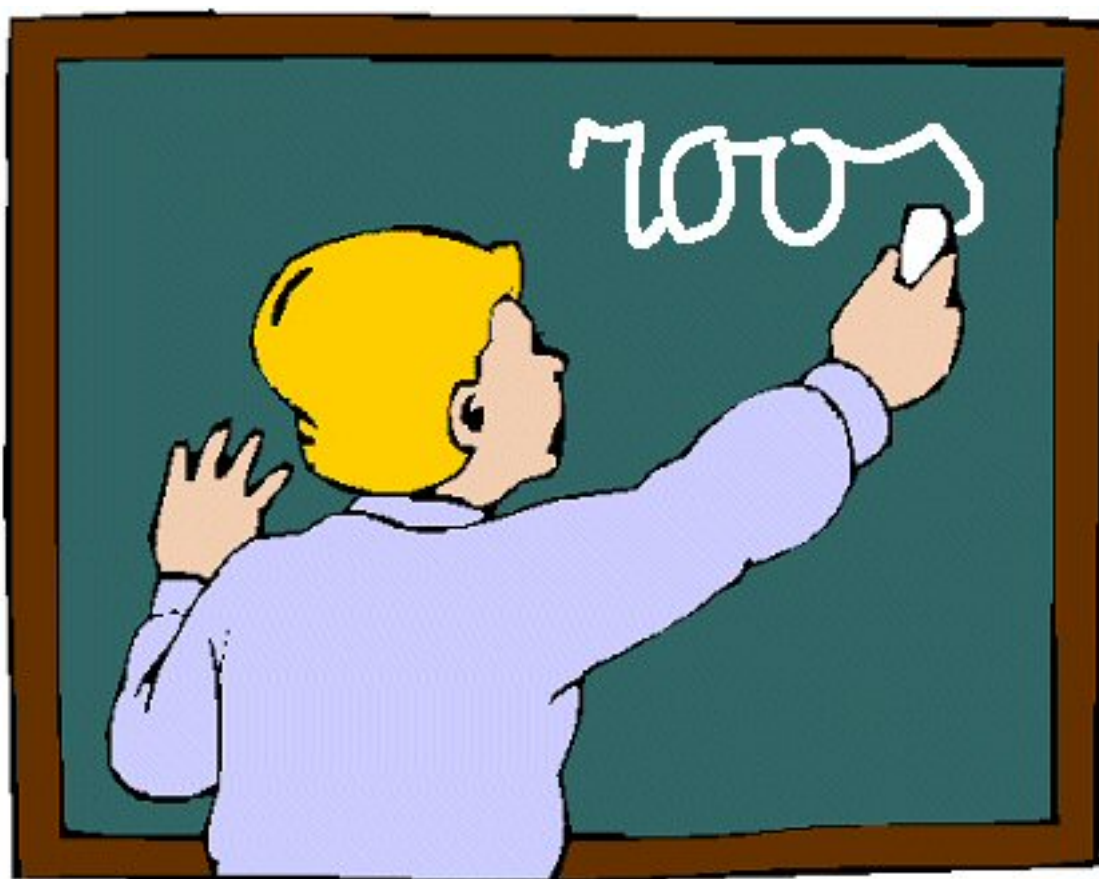
- 12 Leerlingen kunnen historische bronnen raadplegen

Samenleving

- 15 De leerlingen kunnen enkele aspecten van het verschijnsel arbeid beschrijven

W

werkbladen

Leren

Stel je voor, je bent nog een baby. Je kunt nog niets anders dan eten, blèren en de luijer vol.

Juist ja, da's nog niet zoveel. Alles moet je nog leren: lopen, zelf eten, jezelf aankleden, praten, lezen, spelen, ruzie maken, voetballen, paard rijden en nog veel meer. Sommige dingen leer je helemaal vanzelf. Zonder hulp. Maar heel vaak leer je ook van anderen.

1. Noem drie dingen die je van je vader of je moeder hebt geleerd

.....

.....

.....

2. Noem ook drie dingen die je van een vriend of vriendin hebt geleerd.

.....

.....

.....

3. Bedenk iets dat je klasgenoten van jou kunnen leren. Hoe zou je dat aanpakken?

.....

4. Jong geleerd, oud gedaan. Weet jij wat dit spreekwoord betekent?

.....

Meester & Juf: vroeger

In de vroege Middeleeuwen (rond het jaar 500) was Nederland in drie delen verdeeld. De Friezen leefden in het noorden en aan de kust, de Saksen in het oosten en de Franken in het Zuiden.

De Franken hebben waarschijnlijk de eerste scholen opgericht. Dat moet ongeveer 1500 jaar geleden zijn geweest. Maar daar weten we niet veel meer van. Het waren vast andere scholen dan jouw school!

1. Denk je eens in dat je op een school zit in de tijd van de Franken. Wat zou er zeker anders zijn geweest dan nu?

.....

.....

.....

.....

2. De Franken hadden een heel beroemde keizer. Weet je wie deze 'grote' keizer was?

.....

.....

.....

Later komen de kloosterscholen. Dat zijn scholen bij kloosters. De leerlingen zijn kinderen uit de adellijke stand en jonge monniken. De oudere monniken zijn de meesters. Juffen zijn er niet op die kloosterscholen.

3. Wat denk je, zouden er meisjes op de kloosterscholen hebben gezeten? Waarom wel of waarom niet?

.....

.....

.....

4. Ook jongens en meisjes die niet naar school gaan in die tijd moeten wel leren. Kijk bijvoorbeeld naar de plaatjes hieronder. Van wie zouden ze al die dingen hebben geleerd?

.....

.....

.....

.....

Nu moet iedereen naar school. Vroeger moesten kinderen zo snel mogelijk aan het werk. Of ze moesten meehelpen op het land en later in de fabriek.

In het beste geval leerden ze een vak. Dat ging meestal in een gilde. Een gilde is een groep mensen met hetzelfde beroep. Bijvoorbeeld alle meubelmakers of alle wevers of molenaars of bakkers.

En dan gaat het zo:

- Je hebt een vakman zoals een meubelmaker, een molenaar of een bakker.
- Die vakman heeft plaats voor enkele leerlingen, die bij hem het vak leren.
- Als ze dat vak onder de knie hebben dan zijn ze 'gezel'.
- En hebben ze alles geleerd wat er te leren valt, dan zijn ze 'meester-meubelmaker' of 'meester-molenaar'.

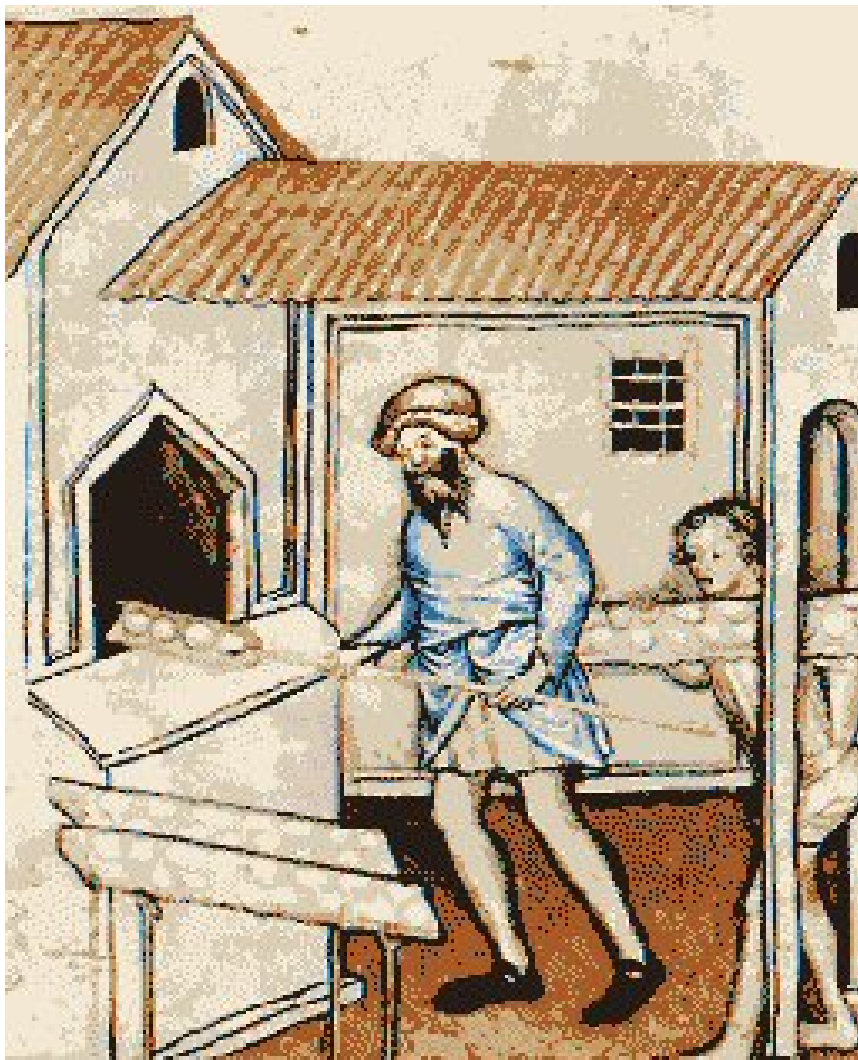

In Nederland is de meester en de gezel bijna verdwenen. Maar in andere landen, bijvoorbeeld in ons buurland Duitsland, bestaan ze nog steeds. De leerlingen gaan wel naar school, maar leren ook in de werkplaats bij de 'meester'.

5. Kijk naar de afbeelding van de bakker en zijn knecht.

Stel je voor: jij bent de knecht. Schrijf een kort verhaal over een dag als bakkersleerling. Wat leer je allemaal van de meester-bakker?

Meester & Juf: nu

Jullie hebben vast de aardigste meester of juf die je maar kunt wensen. En terecht, want jullie zijn natuurlijk ook de liefste klas van de hele school.

Een leraar moet aardig zijn, dat is zeker. Maar een leraar moet veel meer kunnen en kennen.

1. Weet je wat jouw meester of juf allemaal heeft moeten leren? Noem zeker 3 dingen.

.....

.....

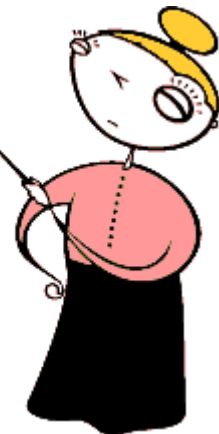
.....

2. Iemand uit jouw klas moet de meester/juf 5 minuten vervangen. In die 5 minuten moet die persoon iets uitleggen dat je pas geleden hebt geleerd. Wat valt jullie op?

.....

.....

.....

Lijkt jouw klas soms op de klas hieronder? Zo zag een dorpsschool er in 1671 uit. Volgens de schilder Jan Steen in ieder geval.

- Een leraar moet alles weten wat jullie moeten weten. En dan nog een heleboel meer. Dat heet *vakkennis*.
- Een leraar moet ook weten hoe je dat overdraagt op kinderen. Je moet het goed kunnen *uitleggen*.
- En daarvoor moet je goed weten hoe kinderen in elkaar steken, hoe ze het beste kunnen leren. En hoe kinderen van elkaar verschillen. Een leraar moet de kinderen goed *aanvoelen*.

- Ten slotte moet de leerkracht alles goed regelen. Zorgen dat de boeken er zijn en de krijtjes voor het schoolbord. Dat jullie op tijd op je plek zitten en naar elkaar luisteren, enzovoort, enzovoort. Dat heet *organiseren*.

Je snapt dat het niet zo eenvoudig is om voor de klas te staan. En omdat we blij zijn met de mensen die dat kunnen is er elk jaar de 'Dag van de Leraar'. Gewoon, om ze eens lekker in het zonnetje te zetten.

Pssst. . . lees de geheime opdracht hieronder:

Stuur de meester/juf de klas uit met een smoesje. Bedenk met zijn allen een kort en héél aardig liedje en als de meester/juf weer terugkomt, dan brul je dat liedje zo hard mogelijk. Wel mooi zingen, hè, niet te vals.

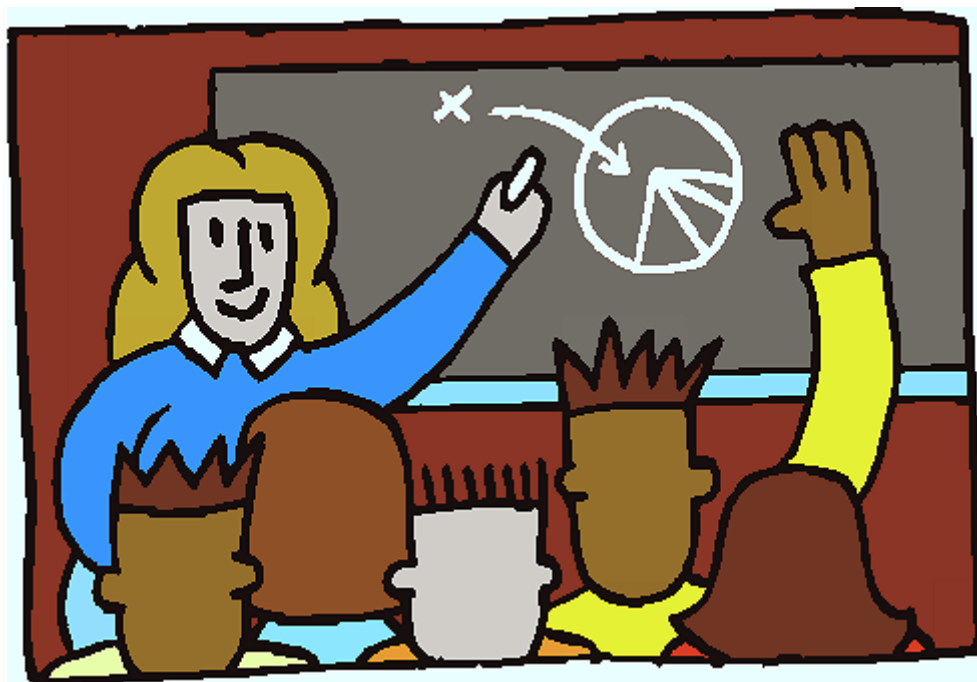

Leren

Kinderen denken bij 'leren' waarschijnlijk aan school. Dit eerste werkblad is bedoeld om ze te laten ontdekken dat ze hun hele leven al leren, vanaf de geboorte. Dat leren ook verschillende vormen kent en dat bij elk onderdeel een andere 'leraar' past. Ouders, vrienden, televisiehelden, enzovoort. En soms zijn ze zelf de leraar.

1. Kinderen leren van hun ouders/opvoeders drinken, later ook eten, lopen, wassen, aankleden, fietsen, omgangsvormen, wat mag en wat niet mag
2. Kinderen geven waarschijnlijk voorbeelden van heel concrete zaken: dansbewegingen, vaardigheden op sportgebied, een mop. Maar ze kijken bij elkaar ook de kunst af als het gaat om de keuze van popidolen, muziek, kleding U en uw leerlingen mogen het aanvullen.
3. -
4. Wat je leert in je jeugd, kun je je hele leven gebruiken. Misschien kunt u er bij vertellen dat leren weliswaar een heel leven doorgaat (*een mens is nooit te oud om te leren of het verstand komt met de jaren*), maar dat het steeds moeilijker wordt (*een oude aap moet je geen smoelen leren trekken*) je nieuwe dingen eigen te maken.

Meester & Juf vroeger

De werkbladen over 'vroeger' gaan over de eerste ons bekende scholen en over het 'echte' leren buiten schoolverband. De eerste gedocumenteerde scholen waren onderdeel van kloosters en maakten jonge monniken klaar voor het kloosterleven. Later kwamen daar de jongeren uit de adelstand bij, maar het gewone volk moest nog een hele tijd wachten voor het naar school werd gestuurd.

1. De kinderen kunnen niet weten hoe het leven er op zo'n school uitzag. Het gaat er dan ook meer om ze naar hun eigen school te laten kijken en de waargenomen elementen in de tijd te plaatsen. Zo zullen ze zeker weten dat er in de Frankische tijd geen computers en tv-toestellen bestonden. Maar met een beetje brainstormen in de klas en het gebruik van de eigen fantasie komen ze vast met een heel scala aan verschillen.

2. Karel de Grote.
3. Het kloosterleven was vooral een mannenaangelegenheid. Dat er meisjes op school zaten tussen de monniken is onwaarschijnlijk. Wel is het bekend dat er in Egmond in het jaar 925 een nonnenklooster is gesticht. Het is niet uitgesloten dat er in een nonnenklooster meisjes werden onderwezen. Maar tot in de vorige eeuw werd onderwijs aan meisjes nog altijd minder belangrijk gevonden dan onderwijs aan jongens.
4. Op de foto's staan een spinnewiel, een weefgetouw en een hoefsmid, bezig met het beslaan van een paard. De kans is groot dat meisjes het spinnen en weven thuis leerden van familie. In ieder geval in de directe omgeving en niet in georganiseerd verband.
5. 'Leren' is verbonden met school. Zeker het georganiseerde leren. Toch bestond er in de Middeleeuwen al een heel systeem van leren in de praktijk binnen de Gilden. Deze stelopdracht is bedoeld om leerlingen te laten nadenken over het bestaan van leeftijdsgenoten in de Middeleeuwen. Hoe is het om niet op school te leren maar te leren terwijl je werkt als leerlingbakker, als knecht van de 'echte bakker'.

Meester & Juf nu

De aanleiding van de lesbrief is de Dag van de Leraar, dus moeten ze wel iets wijzer worden over uw beroep. Zonder er al te diep op in te gaan is het de kinderen wel duidelijk te maken welke onderdelen van groot belang zijn in het beroep leraar. Dat elke leraar moet beschikken over kennis, die kan worden overgedragen, zal de leerling wel duidelijk zijn. Het is te verwachten dat kinderen onderdelen van die kennis noemen bij de eerste opdracht.

1. De kinderen komen met antwoorden als 'rekenen', 'taal', 'muziek', enz. Waarschijnlijk worden hier nog niet zaken genoemd als 'uitleggen' en 'organiseren', begrippen die in de tekst verderop worden aangestipt. We hebben er geen opdracht bij bedacht anders dan de ervaringsopdracht.
2. Kinderen kunnen zo heel even aanvoelen dat er meer komt kijken bij lesgeven. Dik kans dat ze direct tegen een fors ordeprobleem aanlopen. Het is aan u om te bepalen hoever u de inlevingsopdracht wilt doorvoeren. Als de klas er plezier in heeft kunt u wellicht een les van een half uur in scene zetten.

En de geheime opdracht, die is geheim!

Meer informatie op internet:

<http://www.onderwijsweek.kennisnet.nl>
Special van Kennisnet over de Nationale Onderwijsweek

<http://dagvandeleraar.kennisnet.nl/>
Dag van de Leraar

<http://www.kennisnet.nl/po/leerkracht/perdagwijzer/alfabetisering/>
Gratis te downloaden lesbrief over analfabetisme voor leerlingen van groepen 5 en 6.

Alle kinderen naar school
<http://www.millenniumdoelen.nl/page.php?menu=3&page=19>